

Vesele božične praznike in srečno, zdravo in uspešno leto 2004.

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste s svojimi besedili in fotografijami oblikovali prvi dve številki glasila Most.

Uredništvo glasila Most

Katarina Marinič ima 104 leta

>> Silvana Matevžič

V novogoriškem domu upokojencev je Desklanka Katarina Marinič - Tinca 30. oktobra praznovala častljiva 104 leta.

Ob tem posebnem prazniku so jo obiskali in ji čestitali kanalski župan Miran Ipavec, podžupan Jožef Kralj, predsednik krajevne skupnosti Anhovo - Deskle Klemen Stanič in predstavniki upokojencev, Rdečega križa, osnovne šole in vrtca iz De-

skel. V tej starosti kar zdrava in čila Tinca je v prijetni družbi sorodnikov, osebja in stanovalcev doma, predstavnikov občine Kanal ob Soči in njenega rojstnega kraja, prerežala torto, ki jo je spekle Pecivo Gorica. Na zdravje, Tinca!

Tinca in njenih 104 leta. (Foto: Vanda Colja)

Stalen vir vode za Deskle

>> Vanda Colja

Na ravninskem delu severno od naselja Plave je bila avgusta 2001 izdelana raziskovalno - kaptažna vrtina. Črpalni preizkus in njegove analize so pokazale, da je vrtino mogoče uporabljati kot stalen vir pitne vode.

Ugotovljeno je bilo, da je zmogljivost kaptažne vrtine, ki leži na 110 metrih nadmorske višine, deset litrov vode na sekundo. Njeno dno pa sega do 190 metrov globoko. Statični nivo vode se nahaja približno v višini gladine Soče, to je 77 metrov. V prvi fazi gradnje bodo naredili 1211 m cevovoda, ki bo povezal vrtino z obstoječim vodovodom Globno - Deskle na severni strani Globnega. Investicija je ocenjena na 33.720.000 tolarjev. Dela izvaja podjetje Evroinvest iz Kromberka. V drugi fazi pa bo kaptažna vrtina opremljena s črpalko, filtri in bakteriološko dezinfekcijo.

Nov vodovod za Deskle (Foto: Občina Kanal ob Soči)

03 KS dobile nove računalnike

04 Odlaganje azbestnih odpadkov

05 Rekorderji

07 Alpinistična odprava v Pakistan

08 Uspešni balinarji

13 Svilogojstvo na Kanalskem

14 Jaslice

15 Božično kosilo

18 Ipavčeva hiša

19 Orglista Srečko Boštjančič in Mirjam Furlan

Letošnje investicije

To leto so v občini Kanal ob Soči naredili in obnovili veliko cest, zgradili podporne zidove, obnovili pročelja hiš in uredili trg pred občinsko zgradbo. Nekatere fotografije drugih investicij pa si oglejte na 4. strani glasila.

Urejen trg pred občino v Kanalu. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Novi elektronski naslovi

Kmalu bo občina Kanal ob Soči dobila svojo spletno stran, na kateri boste med drugim našli od urnika uradnih ur, telefonskih številk posameznih občinskih uradnikov, gradiv za seje, sprejetih zakonov in podzakonskih aktov do javnih razpisov in še marsikaj drugega.

Zaenkrat so vsi uslužbenci občine dobili nove elektronske naslove, ki jih objavljamo v tabeli. Poleg njihovih imen in telefonskih številk navajamo tudi področje njihovega dela.

ŽUPAN	Miran Ipavec Tel: 398-12-00
PODŽUPAN	Jožef Kralj Tel: 398-12-00 jozef.kralj@obcina-kanal.si
DIREKTOR OBČINSKE UPRAVE	Tadej Mori Tel: 398-12-00 tadej.mori@obcina-kanal.si
VIŠJI SVETOVALEC II ZA OKOLJE, PROSTOR IN GOSPODARSTVO subvencije v kmetijstvu vodenje najzahtevnejših investicij	Ivan Križnič Tel: 398-12-03 ivan.kriznic@obcina-kanal.si
VIŠJA SVETOVALKA II ZA GOSPODARSTVO IN FINANCE proračun občine vodenje najzahtevnejših investicij	Nives Prijatelj Tel: 398-12-05 nives.prijatelj@obcina-kanal.si
VODJA RAČUNOVODSTVA	Barbra Bittner Tel: 398-12-07 barbra.bittner@obcina-kanal.si Začasno jo nadomešča Metoda Humar.
VODJA REŽIJSKEGA OBRATA oskrba s pitno vodo javna snaga, čiščenje javnih površin vzdrževanje komunalne infrastrukture plačilo vodarine	Mitja Gabrijelčič Tel: 398-12-08 mitja.gabrijelcic@obcina-kanal.si
VIŠJA REFERENTKA I za upravno pravne zadeve izdaja lokacijske informacije (posegi v prostor, promet z nepremičninami...) prodaja in nakup zemljišč nadomestilo za stavbno zemljišče komunalni prispevek	Danila Mugerli Tel: 398-12-06 danila.mugerli@obcina-kanal.si
VIŠJA REFERENTKA I komunalna in cestna infrastruktura soglasja za gradnjo v varovalnem območju občinskih javnih poti soglasja za gradnjo kanalizacije in vodovoda vzdrževanje javne razsvetljave in javnih poti koordinacija pri komunalnih zadevah vodenje investicij	Nataša Peternel Tel: 398-12-04 natasa.peternel@obcina-kanal.si
VODJA GLAVNE PISARNE splošne zadeve socialno področje	Lenka Horvat Tel: 398-12-00 lenka.horvat@obcina-kanal.si
SODELAVKA 1 družbene dejavnosti sofinanciranje športa, kulture občinske štipendije plačilo vrtca prispevki za novorojenca področje turizma	Lora Zimic Mugerli Tel: 398-12-08 lora.zimic@obcina-kanal.si Začasno jo nadomešča Tanja Kogoj.

Opravičilo uredništva

V prvi številki glasila Most smo na tej strani objavili podatke iz popisa prebivalstva aprila 2002. In ker skratke očitno nikoli ne počivajo, so jo zagodli tudi nam.

Zamenjali smo številke o povprečni starosti prebivalcev občine Kanal ob Soči s tistimi

Nega bolnikov s kroničnimi obolenji

>>Bojan Perše

V gasilskem domu je bilo konec novembra letos zadnje predavanje preventivnega programa za delavce in prebivalce, ki so bili izpostavljeni azbestu. Tema tokratnega predavanja je bila nega in pomoč bolnikom s kroničnimi obolenji.

Patronažni sestre zdravstvenega doma v Kanalu Adrijana Velišček in Adrijana Žnidarčič sta na zanimiv način govorili o negi bolnikov z možgansko kapjo in obolenjih ven. Predavateljici se nista opirali zgolj na znanje iz knjig, ampak s pridom koristili svoje dolgotrajne izkušnje, ki sta jih pridobili z delom na

terenu. Občinstvo je z zanimanjem sledilo napotkom, praktičnim primerom in postavljalo vprašanja. Da bi bila tema še bolj nazorna, sta izvajalki predstavili veliko slikovnega gradiva, na koncu pa tudi praktični prikaz pravilnega povijanja nog. Premišljena izbira teme in pestra predstavitev sta se odražali v zadovoljstvu na obrazih udeležencev, marsikdo pa je tudi pripomnil, kako prav mu pride določena informacija.

Za zdravo starost

>> vodja programa Sonja Valič dr. med., ZZV Nova Gorica

Zdravstveni preventivni program v občini Kanal ob Soči poteka že četrto leto. Z izo-braževanjem in spodbujanjem ljudi za lastno aktivnost in bolj zdrav življenjski slog poskušamo prispevati k boljšemu zdravju ljudi in zmanjšanju dejavnikov, ki ogrožajo zdravje, kot so nezdrava prehrana, kajenje, telesna nedejavnost, prekomerna telesna teža, čezmerno pitje alkohola in stres. S tem bomo zmanjšali in odložili v poznejše življenjsko obdobje številne bolezni, dlje časa ohranili telesno zmogljivost in izboljšali kvaliteto življenja. Program celega leta prinaša pester vsebini in ponuja možnost različnih aktivnosti za ljudi vseh generacij. V prihodnjem letu se bodo lahko udeležili zanimivih predavanj in prireditev, delavnic za pripravo zdrave hrane, skupin za rekreacijo in telovadbo, dihalnih vaj, pohodov in organiziranega letovanja s šolo zdravega življenja v Nerezinah na Lošnju. Aktivnosti programa so tudi priložnost za druženje in dobro počutje udeležencev, zato vsi, ki sodelujemo pri programu, želimo, da bi se nam v prihodnjem letu pridružilo še več ljudi.

Pomoč na domu

>>Bojan Perše

Pomoč na domu, o kateri smo pisali v prvi številki časopisa, že nekaj časa teče.

Cena ene ure dela oskrbovalke je 1.300 tolarjev, dostava kosila iz šole Kanal na dom pa 200 tolarjev. Naredimo hiter izračun. Če vam oskrbovalka pomaga vsak dan eno uro štiri tedne, je to dvajset ur, vi pa bi na začetku naslednjega meseca plačali 26.000 tolarjev. Če so vaši osebni dohodki nizki, se ta cena nekoliko zniža. Za več informacij pa pokličite na 05/335-33-00, kjer vam bodo vse natančno razložili.

Županove vrstice

>> Miran Ipavec

Vesetje s koncesijskim denarjem iz igralništva, ki nam je povečalo občinski proračun za dobrih 100 milijonov tolarjev, ni trajalo dolgo. Denarja, ki smo ga prejeli zaradi zaježitve Soče za hidroelektrarne v višini 90 milijonov tolarjev, ni več. Niti ne, da jih ni več, pač pa se upoštevajo v izračunu v primerni porabi in je njihov efekt na višino proračuna enako nič.

In če upoštevamo še pobrana sredstva za stavbna zemljišča, ki nam zaradi pritiska 147 občin na finančno ministrstvo spet ne gre na roko, lahko slabo napoved za prihodnji proračun reši le dedek Mraz.

In ker vemo, koliko nam dedek Mraz lahko prinese, je najbolje, da si kar sami zavijamo

rokave. Glede na to, da je čistilna naprava v Kanalu s 300 milijoni tolarjev največja investicija, bomo večino investicijskega denarja namenili njej.

Društva in klubi ne bi smeli prejeti manj denarja, kot so ga letos, kar pa ne bo veljalo za manjše investicije, s katerimi smo pohiteli proti koncu letošnjega leta (npr. asfaltiranje vaških poti).

Načrtovana športna igrišča bodo le postala realnost, več novosti bo v turizmu, saj ga moramo pospeševati zaradi koncesijskega denarja, ki ga prejemamo. Načrtujemo prireditvi Festival narodov, ko se nam bo predstavilo nekaj evropskih držav bodoče skupne države, in Maturada v juniju, ko se bodo srečali maturantje iz cele Slovenije. Verjetno bomo objavili razpise za obnovo fasad hiš in denarno podprli turistične postelje in kmečke turizme. Če bo Turistično informacijski center (TIC) zaživel,

je odvisno od primernih prostorov in dedka Mraza.

Planinsko, mladinsko, gasilsko, taborniki, veterani in nekatera druga društva, pridno zbirajo denar za dokončanje njihovih investicij in občina jim bo pomagala po svojih najboljših močeh.

Sicer pa je bila tudi jesen zaznamovana z nekaterimi prireditvami. Praznovala je krajevna skupnost Kanal, v Ročinju so s prijetnim družabnim večerom otvorili asfaltirano cesto po vasi. Tudi v Kalu nad Kanalom so se veselili novih metrov asfaltne ceste, v kanalskem gasilskem domu pa smo dobili navodila za izdelovanje še boljših salam kot doslej.

Ker ima občinski proračun kar več sto postavk, sem prepričan, da bo vsaj nekaj teh razveselilo tudi vas. V letu 2004 pa naj nas razveseli še veliko drugih stvari in seveda poln koš zdravja, uspehov in zadovoljstva.

Salonitovi računalniki za KS

>> Tanja Nemec, Salonit Anhovo

Konec oktobra so se ponovno srečali predstavniki podjetja Salonit Anhovo in občine Kanal ob Soči. Predsednik uprave Salonita Jože Funda je ob prisotnosti župna Mirana Ipavca in podžupana Jožefa Kralja osim predsednikom krajevnih skupnosti v občini podaril računalnike s programsko opremo, monitorje in tiskalnike. Šestim krajevnim skupnostim pa je podjetje podarilo še modeme za povezavo s svetovnim spletom.

Predsednik Zdenko Bernik si ogleduje paket nove računalniške opreme za KS Kambreško. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Dan državnosti na Kambreškem - Na predprazničnem srečanju ob dnevu državnosti so se letos na Kambreškem zbrali veterani, krajan, občani in gosti, da bi skupaj praznovali ta praznik. Ob tej priložnosti so veterani OOVVS Kanal in občina Kanal ob Soči v nekdanji vojaški karavli odprli lično preurejen Veteranski dom. Prisotne so nagovorili slavnostni govornik obrambni minister dr. Anton Grizold, kanalski župan Miran Ipavec in predsednik OOVVS Kanal Jože Velušček. Program je popestril moški pevski zbor Kazimir Nanut iz Kanala. Družabno srečanje se je v toplo noč nadaljevalo z ansamblom Talisman. Tekst in foto: Vanda Colja

Tovrstna srečanja so namenjena pogovoru med predstavniki lokalne skupnosti in podjetja. Predsednik uprave Funda je predstavil poslovanje, investicijske projekte in usmeritve podjetja Salonit Anhovo in izročil obljubljeno donacijo v vrednosti do treh milijonov tolarjev.

Do nove računalniške opreme so tako prišle vse krajevne skupnosti, ki bodo tako lažje, hitreje in boljše komunicirale s svetom. Kot je povedal Funda, si današnjega poslovnega sveta ne moremo zamisliti brez sodobne informacijske podpore in hitre komunikacije. S to donacijo želijo v Salonitu Anhovo prispevati kamenček v mozaiku razvojnih potreb lokalne skupnosti in k čim hitrejšemu oblikovanju sodobne e-občine Kanal ob Soči.

Župan Miran Ipavec je poudaril pomen kvalitetne komunikacije med obema stranema. Zgledni odnosi in odgovorno reševanje skupnih problemov in projektov lahko bistveno prispevajo k zadovoljstvu občanov. Navedel je aktualne občinske projekte in predvidene vire financiranja. Predsedniku uprave Fundi se je nato zahvalil za donacijo, predsednik krajevnih skupnosti Deskle - Anhovo Klemen Stanič pa mu je v imenu vseh osmih predsednikov krajevnih skupnosti izročili zahvalno listino.

Zbiranje azbestnih odpadkov

>> Vanda Colja

Občina Kanal ob Soči je za svoje prebivalce organizirala brezplačno odvažanje azbestcementnih odpadkov. Gre predvsem za salonitne plošče in cevi, ki jih prebivalci občine želijo zamenjati z drugimi, sodobnimi, predvsem pa zdravju neškodljivimi materiali.

Maja 2002, ko je bil sklenjen dogovor s podjetjem za odvoz smeti, so bili zabojniki za azbestcementne odpadke postavljeni pri Bodrežu in v Rodežu, kamor naj bi ljudje vozili odpadke te vrste. Stroški, ki jih je poravnala občina, so bili odvisni od stehtane količine. Samo lani je občina za odvoz teh odpadkov plačala skoraj milijon in pol tolarjev. Ker pa so na ta odlagališča odpadke nosili tudi prebivalci drugih občin in podjetniki, ki prekrivajo strehe, so marca letos zabojnike umaknili.

Po ponovnem dogovoru s podjetjem za odvoz smeti Komunala iz Nove Gorice, so določili, da bodo odvažali odpadke vsak zadnji četrtek v mesecu med 15.00 in 17.30 pred Bodrežom in med 18.00 in 20.30 v Rodežu. Tako vsak mesec odpeljejo približno šestnajst

ton azbestcementnih odpadkov na urejeno zbirališče v Staro goro. Vsak pa lahko sam odpelje odpadke v Staro goro na odlagališče, vendar mora sam poravnati stroške za ureditev odlagališča.

Občinski svet občine Kanal ob Soči je sprejel odlok o ravnanju z odpadki na območju občine Kanal ob Soči, ki zavezuje občane, da ga upoštevajo. To pa pomeni, da je prepovedano in kaznivo odlagati azbestcementne odpadke na katerikoli drugačen način.

Za odvoz odpadkov je občina samo do novembra letos plačala 2,6 milijona tolarjev. Za odvoz gum, ki jih ljudje odlagajo ob zabojnikih, pa je plačala še dodatnega pol milijona tolarjev. Da bi izboljšali videz občine v smislu moja dežela lepa in urejena, čim bolj čisti potoki in gozdovi, pa občina poskrbi tudi za odvoz starih avtomobilov.

Trenutno potekajo pogovori s podjetjem Komunala iz Nove Gorice o ureditvi sortirnice odpadkov, ki naj bi bila postavljena pred Bodrežem, kamor bodo lahko ljudje vozili vse vrste odpadkov, tudi azbestcementne. Predvidevajo ograjeno in zaklenjeno sortirnico z določenim urnikom. Z njo bi upravljalo podjetje Komunala. Če bodo načrte uresničili in se izkazali za uspešne, bodo podobno sortirnico uredili tudi v Rodežu ali Anhovem.

Odslužene azbestcementne plošče na deponiji v Bodrežu. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Merimo hitrost

Župan Miran Ipavec je že v sredini septembra v prostorih občine razložil vzroke in posledice malomarnega obnašanja voznikov v cestnem prometu. Ob tem je nakazal možne rešitve, kako zaščititi najbolj šibke udeležence v prometu – otroke, pešce in kolesarje.

Posveta so se udeležili tako predstavniki podjetja Salonit Anhovo, policije, ravnatelja obeh osnovnih šol, predsednika krajevne skupnosti kot tudi lastniki tovarnjakov za prevoz cementa in predstavnik civilne družbe. Ugotovili so, da morajo vsi dosledno spoštovati prometne predpise v in izven naselja, kajti le tako bodo lahko zavarovali šibke udeležence v prometu.

Na posvetu so se tudi odločili, da bodo kupili novo merilno tablo za prikaz hitrosti, ki bo voznike opozarjala na hitrost vožnje pred dvema prehodoma za pešce v Desklah. Denar za nakup merilne table so tako dali Transport in gradbena mehanizacija Dolinšek (Dolinšek Anton s.p., Ljubljana), Trans Felix (Jelnikar Feliks s.p., Brezovica), Rokava sgp d.o.o. Dekani, Avtoprevoz Tolmin d.d., Salonit Anhovo d.d., Terra R.B. d.o.o., Ljubljana in Primorje d.d., Ajdovščina. Vsem darovalcem se za razumevanje zahvaljujemo.

Občinske investicije v letu 2003

V letošnjem letu smo uredili precej cest, obnovili pročelja nekaterih pomembnih hiš in uredili trg pred občino v Kanalu.

Poleg avtobusnega postajališča v Ročinju smo zgradili še pokrito postajališče v Doblarju

Obnovljeno pročelje vrtca v Desklah.

in Bodrežu. Prenovili smo pročelja vrtca v Desklah in galerije Rika Debenjaka v Kanalu. Na novo smo prekrili streho znamenja v Ročinju, ki pa ga čaka še temeljita prenova. V Ročinju so dobili tudi novo mrliško vežico.

Začela se je tudi gradnja čistilne naprave v Kanalu, vodovoda v Desklah in parkirišč

Avtobusno postajališče v Ročinju. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

in garaž za občinsko stavbo. Nova parkirišča smo uredili tudi pri vrtcu v Desklah. V Žarščinu so končno dobili asfaltno cesto. V Prilesje pa se sedaj lahko pripeljemo po asfaltni cesti. Izboljšali smo tudi varnost na cesti Krstenice – Gorenja vas, ko smo zgradili varovalno ograjo, in na cesti Kanal – Lig, kjer je sedaj na novo utrjena brežina.

Novo pročelje ima tudi galerija Rika Debenjaka v Kanalu.

Rekorderji

V Zajčji Dobravi so županu Miranu Ipavcu podelili pokal za slovenskega Guinnessa. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

V občini nimamo moža, ki bi bil težak 635 kg, niti visokega mladca z 272 centimetri ne. Ima kdo brke, ki so dolge 3,39 metra, ali pa 5,15 metra dolge lase? O materi

z 69 lastnimi otroki bi gotovo kaj izvedeli od ravnateljev osnovnih šol, zato je več kot očitno, da ta rekorderka za Guinnessovo knjigo rekordov prihaja od drugod.

Martinovanje v Avčah

>>Miran Pavšič, KS Avče

Kot že nekaj let, smo se krajani Avč tudi letos srečali na martinovanju, ko imamo krajevni praznik. Ta dan smo izbrali zato, ker je avška cerkev posvečena sv. Martinu in zato, ker 'moramo poskusiti', kakšno vino nam je naredil Martin. Ugotovili smo, da je letošnje vino zelo dobro in predvsem močno.

Avčani smo martinovanje priredili v dvorani gasilskega doma v Avčah, ker nimamo drugega primerne prostora. Tudi delo za krajevno skupnost opravljamo doma, kjer hranimo tudi tekoči arhiv. Upamo pa, da bomo v prihodnjih letih le dobili svoje prostore za delovanje.

V gasilskem domu smo pripravili nekaj hrane, predvsem narezke in klobase, slaščice pa so napekle naše pridne gospodinje. Imeli smo tudi obilo vina, saj brez njega martinovanja ne more biti. Zaradi spleta dogodkov, smo ostali tudi brez glasbe v živo, ki smo jo potem vrteli z zgoščenki.

Martinovanja se je udeležilo le malo krajanov, saj so imeli istega dne martinovanje tudi upokojenci v gostilni v Levpi. Ker v Avčah živi veliko upokojencev, ki so se prijavili na martinovanje v Levpi, smo martinovali v ožjem krogu.

Prvi korak v tej sestavi sveta smo tako letos naredili, v naslednjem letu pa se bomo še bolj potrudili in prepričani smo, da bo martinovanje še živahnije.

Svoje Guinnesse imamo tudi mi. Enega bomo predstavili v tej številki, če pa se skriva še kakšen slovenski rekorder ali rekorderka v naši občini, nam čim prej sporočite. Z veseljem ga ali jo bomo povabili na pogovor.

Vsi dobro vemo, da kanalski župan Miran Ipavec rad potuje. Znani so njegovi obiski Amsterdama za vikend, ko je v petek 'naštopal' šoferja in se nato v nedeljo vrnil v Kanal. Letos so bili njegovi 253.700 'preštopeni' kilometri še posebej zaznamovani, saj je bil udeležen kar v dveh odmevnih slovenskih akcijah.

Najprej so ga poiskali novinarji Vala 202, ko so sredi avgusta iskali slovenskega supermana. Njegova konkureta sta bila moški, ki zna šteti do deset v petstotih jezikih, in izumitelj, ki si je naredil 14 krat 17 centimetrov veliko kolo in se z njim celo vozil. Med ženskami so se za naslov super ženske borile nuna, ki pri 84. letih še vedno vozi rally in najsrečnejša Slovenka z več kot šest tisoč štiripresnimi deteljicami.

Konec poletja pa je Turistično društvo v Zajčji Dobravi pri Ljubljani zbralo ljudi, ki so kaj zanimivega dosegli ali postali rekorderji. Povabili so tudi župana Ipavca, prireditev v okviru praznika Zelijada pa si je ogledalo več kot tisoč ljudi. Za pokal slovenskega Guinnessa je letos tekmovalo 38 ljudi različnih rekordov, dodelili pa so ga kanalskemu županu za njegovo kilometre.

Župan Ipavec pravi, da se je v devetnajstih letih štopanja nabralo toliko kilometrov, da bi lahko šest krat obkrožil zemljo. Takega načina potovanja si ni izbral zaradi nagrad, temveč ga je veselilo učenje tujih jezikov, spoznavanje novih krajev in ljudi. Sedaj kot župan štopa le tu in tam. Letos je na primer naredil le dobrih tisoč kilometrov, ko se je vračal s svetovnega prvenstva v odbojki na mivki v francoski Bretaniji, kamor je z avtom peljal Gregorja in Damirja, ki sta tam ostala in osvojila 9. mesto na svetu. O mladih odbojkarjih in županu, ki se je vrnil domov na štop, pa so pisali tudi francoski časopisi.

Naj lovec

>> Vanda Colja

Da smo uspešni v poklicu ali pri hobijih, mora biti človek odločen, prizadeven, dosleden, vztrajen in imeti tudi kanček sreče. Za Bruna Bavdaža velja, da ima pri lovu na divje živali precej sreče.

Bavdaž je lovec postal 1975. leta, ko se je pridružil lovski družini Anhovo. V skoraj tridesetih letih lovstva ima za seboj na tisoče prečutih noči, ko je prežal na divjad. Najraje opazuje divje prašiče, ki so se v teh letih zelo namnožili predvsem zato, ker ljudje opuščajo živinorejo in košnjo senožeči. Gozdovi se tako ponovno zaraščajo, divjad pa v njih najde obilo kostanja, želoda in vode. Nastali so tako dobri pogoji za razmnoževanje, pa še zadnje zime jim ne pridejo do živage.

Bruno Bavdaž (Foto: Vanda Colja)

Bavdaž je z vztrajnostjo, natančnim opazovanjem in ocenjevanjem števila divjih prašičev uplenil kar 329 predstavnikov te vrste. Bavdaž meni, da je za lovce zelo pomembno, da se držijo načrta gozdnega gospodarstva in ustrelijo samo dovoljeno število divjadi. Znano je, da divji prašiči naredijo kmetom na poljih in po senožečih veliko škode, ki jim jo lovske družine delno tudi povrnejo. Lovci se trudijo ohraniti dobre odnose z lastniki posesti, saj se lovci zavedajo, da hodijo po tuji zemlji. Kjer je potrebno, lovci s traktorji poravnajo razrite travnike. Lovci skrbijo za divjad tudi v zimskih dneh, saj ji nosijo krmo in vodo ter čistijo jase.

Bavdaž se še posebno veseli srečanj z domačimi lovci in lovci iz drugih rajonov v lovski sobi v svoji hiši.

Zgodovina, ki je bila skrita javnosti

>> Vanda Colja

Na severnem Primorskem je več kot trideset zasebnih zbirk ostalin iz prve svetovne vojne. Ena največjih zbirk po obsegu, ki jo po štirih desetletjih aktivnega zbiranju hrani Pavel Levpušček iz Avšjega nad Avčami, je letos dobila nov prostor.

Pavlu Levpuščku se ob stopanju v nekdanji hlev, v katerem so še pred kratkim rezgetali konji, iskrijo oči. Hlev je obnove, tla, stene, stropovi, police in omare so dobili novo podo-

bo. Videti je, da je ponosen na to, kar mu je po tolikih letih uspelo zbrati, očistiti in primerno razstaviti. Za zbiralca ni lepšega občutka, kot je ta, da predmeti dobijo stalno mesto, kjer jih lahko v miru občuduje in razkazuje. V nekdanji hlev je na ogled postavil predmete iz prve in druge svetovne vojne.

Že v rani mladosti mu zbirateljska žilica ni dala miru. Zbiral je znamke in denar. Ker pa je spoznal, je numizmatika precej drag konjiček, za katerega je poleg denarja pomembna tudi iznajdljivost, jo je raje opustil. Med opravljaj-

njem poklica veterinarskega tehnika od Krasa do Kobarida je prišel v stik z veliko ljudmi, ki so mu odstopili premete, ki bi jih sicer zavrgli. Posebno ga je bolelo ravnanje Italijanov, ki so obiskovali odročne domačije in za skromno liro kupili predmete od domačinov.

Tako se je njegova zbirka starih, nerabljenih ali polomljenih predmetov večala. Levpuščka je zanimalo prav vse, kar je imelo starejši datum. Danes ima v prvem nadstropju domačije postavljeno zbirko teh predmetov, spalnico s pohištvom in dodatki iz prejšnjega stoletja, v hodniku pa ima obešene številne slike in razstavljene mnoge knjige. Seveda pa ne smemo pozabiti, da imajo pri Levpuškovih urejeno tudi staro kuhinjo s pristnim ognjiščem.

Najljubša mu je slika domačega slikarja Franca Šuligoja iz Kobarida, ki v enem in istem okvirju prikazuje tri obraze. Ali bomo zagledali Franceta Prešerna, Antona Slomška ali Simona Gregorčiča je odvisno od mesta, s katerega gledamo sliko. Poleg tega pa Levpušček hrani tudi veliko rokopisov pesmi in ilustracij Franca Šuligoja, ki je pesmi z naslovom Venec domačih pesmi spesnil med leti 1942 in 1950.

Pavel Levpušček, ki je že 15 let v pokoju, je prepričan, da bo bogastvo, ki ga je toliko let skrbno zbiral in negoval, prišlo v prave roke. V mislih ima vnuka Martina, ki vneto išče odvržene predmete in mu pridno pomaga pri ureditvi novega razstavnega prostora.

Notranjost hiše Pavleta Levpuščka (Foto: Vanda Colja)

Sedma gledališka sezona

>> Danila Schilling, KD Svoboda, Deskle

»Stopimo v gledališče!« To je klic, v katerem se skrivajo stvari, ki niso očitne že na prvi pogled. To je 'vstopimo'. V gledališče je namreč potrebno stopiti. Gledališče je svet v malem.

Odrskim deskam pripisujemo, da pomenijo življenje, da oder drži življenju zrcalo. V gledališču smo priče nekega dogajanja, do katerega ne moremo ostati hladni in zadržani, temveč v njem sodelujemo.

S podobnimi besedami smo v deskanskem kulturnem društvu Svoboda povabili abonente k vpisu gledališkega abonmaja za sezono 2003/04. Po končanem vpisu konec septembra smo ugotovili, da vsem gledališča željnim obiskovalcem ne bomo mogli ustreči. Zavrniti smo morali skoraj štirideset ljudi, ki so želeli postati naši abonenti.

Tudi letos je program finančno podprla občina Kanal ob Soči, abonenti pa so do nekaj tisočakov cenejših abonmajev prišli tudi kot člani sindikatov Salonita, Inde in Esala Anho-vo, obeh osnovnih šol in vrtcev v Desklah in Kanalu, deskanskega društva upokojencev in letos prvič tudi kot člani kanalskega društva

upokojencev, ki je za člane prispevalo 2.000 tolarjev.

Med 230 abonenti je kar 56 članov obeh društev upokojencev, 35 članov vseh sindikatov in kar 34 učencev, dijakov in študentov, kar nas zelo veseli. Vpisali bi še več abonentov, a je v dvorani deskanskega kulturnega doma premalo sedežev.

Vsem abonentom in obiskovalcem naših prireditev želimo vesele božične praznike, v prihajajočem novem letu pa obilo uspehov, sreče in zdravja, predvsem pa veliko lepih in ob smehu nepozabnih trenutkov na gledaliških predstavah v gledališču v Desklah.

Sedmo sezono gledališkega abonmaja v Desklah smo pričeli s komedijo **Kako bi se znebili tujca**, ki so jo odigrali člani Gledališča Satirikon. V njem med drugimi igrajo tudi Sašo Hribar, Violeta Tomič (voditeljica Najšibkejšega člana) in Alida Bevk. Nato smo si ogledali tragikomedijo **Vedno se kdo izgubi** Mestnega gledališča Ljubljanskega.

V letošnji abonmajski sezoni pa bomo še videli komedijo **Butelj za večerjo** Teatra 55,

ki jo je režiral Branko Đurić Đuro. Komedija govori o skupini prijateljev, ki se vsako sredo dobijo na večerji, na katero povabijo tudi butlja. Zmagovalec je tisti, ki mu uspe pripeljati najbolj butastega butlja. Tokrat je na vrsti Peter Jereb, ki pa z izbiro gosta ni imel preveč sreče.

Nato bodo v Deskle prišli igralci ljubljanske Drame, ki bodo odigrali komedijo **Tri verzije življenja**. Režiral jo je Boris Cavazza. Zgodba preprosto govori o mlademu meščanskem paru z majhnim jokajočim otrokom. Na obisk pride starejši par, mlada družinica pa nima ničesar v hladilniku. Zanimiv večer z več zornih kotov.

V Desklah bomo videli tudi **Krčmarico Mirandolino**, ki jo igrajo člani koprškega gledališča. V komediji o zapeljivki igrajo med drugim tudi Saša Pavček, Boris Cavazza in Mojca Fatur (igrala v filmu V leri). Igra polna strasti, poželenja, ljubosumja, nagle jeze in duhovitosti.

Tone Partljič je za komedjo **Čaj za dve** v izvedbi igralcev mariborske Drame SNG dobil nagrado Žlahtna komedija 2003. Osrednja zgodba komedije se dogaja v domu za ostarele, ki velja v glavnem za zadnjo postajo življenja, za preddverje smrti. Pripoveduje o usodi starejše igralkke, ki je pozabila, da obstaja življenje tudi zunaj gledališča.

Alpinistična odprava gre v Pakistan

>> Zlatko Koren

Domača štiričlanska odprava se bo poleti povzpela po strmi steni skoraj šest tisoč metrov visokega Shingu Charpe. Priprave na dohod v Pakistan so v polnem teku.

Shingu Charpa ali Great Tower je mogočen skalni stolp v Karakorumskih gorah Pakistana. Njegova vzhodna stena in severozahodni raz se dvigata dober kilometer in pol visoko nad dolino Nangmah, sam vrh gore pa je visok nekaj manj kot šest tisoč metrov. Močna korejska odprava je leta 2000 v zahodni steni preplezala zahtevno smer in tako kot prva in edina ekipa stala na vrhu gore. Istega leta se je v severo-

zahodnem razu poskusila tudi ameriško-ruska odprava.

V Pakistanu se je letos poleti mudila tudi tričlanska slovensko-ameriška odprava. Raziskovalna žilica jim ni dala miru in pot jih je peljala tudi skozi dolino Nangmah, ki jih je očarala s strmimi granitnimi stenami in stolpi. Med njimi je najmarkantnejši prav Shingu Charpa, s severozahodnim razom in vzhodno steno. Posnetki gore in pripovedovanje o njej so razlogi, da se bodo tja sredi poletja podali štirje alpinisti kanalske občine. Vsi štirje člani, Matija Jošt, Zlatko Koren, Gregor Blažič in Vladimir Makarovič, se intenzivno pripravljamo na zahteven vzpon. Ko bomo rešili nekaj denarnih in organizacijskih težav, upamo, da bo na naši strani tudi vreme, ki nam bo dovolilo vstop v steno.

Vzornik je Michael Jordan

>> Ana Pavlovič

Rok Močnik je 20-letni Desklan, ki živi v Sežani. Že od sedmega leta se ukvarja s svojim najljubšim športom - košarko. Med sproščenim pogovorom sem izvedela, da najraje je pico in poslušati vse zvrsti glasbe. Pri ekipi Kraški zidar iz Sežane je organizator igre.

Kdo te je navdušil za košarko?

»Oče. Začel sem že pri sedmih letih. Najprej sem treniral v Desklah, potem sem kot kadet igral v Novi Gorici, sedaj pa kot član igram pri Kraškem zidarju v Sežani.«

Imaš vzornika?

»Moj vzornik je od vedno Michael Jordan.«

Kakšne so tvoje želje? Si želiš igrati v samem vrhu slovenske lige?

»Z ekipo se borimo, da bi bili čim bolj v vrhu, čeprav sedaj nismo. Vseeno upam, da se nam na koncu ne bo treba boriti za obstanek v 1. a košarkarski ligi. Upam, da se bomo na

koncu borili za mesta nekje v sredini lestvice. Lahko bi bilo tudi bolje. Želim pa si, da bi nekoč zaigral za kakšen boljši klub.«

Pravkar ste zamenjali trenerja. Se je kaj spremenilo?

»Z novim trenerjem bolj trdo delamo. Za nas je vse novo, mi spoznavamo njega in on nas. Prilagajamo se drug drugemu. Upam, da bodo rezultati trdega treninga čimprej vidni.«

Mora biti košarkar visok?

»Ne. Če si velik, še ne pomeni, da si dober. Tudi če si manjši, lahko delaš čudo stvari. Veliko evropskih igralcev je majhnih, a so vseeno zelo dobri. Danes višina ne pomeni toliko, kot je nekoč. Če si hiter in dober, lahko ravno tako uspeš.«

Za koliko časa imaš pogodbo s trenutnim klubom?

»Za eno leto, lahko pa jo podaljšam.«

Pa jo boš?

»Ne ve, bomo videli, kako bo drugo leto. Jaz bi ostal, če bi si klub postavil malo višje cilje. Odvisno od situacije. Ne vem še.«

Si kdaj pomislil, da bi prenehal trenirati?

»Včasih, ko sem bolan, že po treh dneh pogrešam žogo, spet drugič se mi ne da iti na trening. Vendar na koncu ugotovim, da imam košarko rad in da se spleča včasih malo stisniti zobe.«

Kaj boš počel po koncu kariere, ki bo najbrž še dolga? Boš opravljal svoj poklic ali pa boš raje trener?

»Lahko bi bil trener. Ne vem še. Mogoče se bom odločil za študij. Smer bi pa ostala kar ista - zdravstvo.«

Za konec pa še to: ali zabiješ koš z mesta?

»Ja, skoraj, ... ha, ha, ha, ... ne, ne zabijem ga še z mesta, se pa močno prizadevam, da bi ga.«

Dolina Nangmah, v ozadju Shingu Charpa z vzhodno steno, na desni pa severozahodni razor. (Foto: Matija Jošt)

8 let desklanskih mažoretk

>> Nika Bratuž

Mažoretna skupina Deskle je bila ustanovljena leta 1995 v okviru kulturnega društva Svoboda. Vsako leto pa se skupini mažoretk pridružijo nova dekleta. Med 56 deklet iz Deskel, Kanala in okolice je letos kar 18 novink. Najmlajše štejejo šest, najstarejše pa 17 let.

Desklanske mažoretke (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Dekleta ne trenirajo samo korakanja in vrtenja palice, ampak posebno disciplino imenovano twirling. Ta združuje tri prvine: palico, ples in telesno izražanje ter gimnastiko. Tako ples kot gimnastika morata biti povezani s palico, kar od posameznice zahteva veliko spretnosti, harmonije in gibčnosti.

Kot članice slovenske twirling zveze se dekleta že od 1999. leta redno udeležujejo državnih tekmovanj, kjer osvajajo najvišja mesta. Aprila letos so dekleta iz starejše in srednje skupine osvojile dve prvi mesti v najtežji A kategoriji, in drugo mesto v lažji B kategoriji. Tekmovale so tudi posameznice in pari, kjer so osvojile dve prvi, dve drugi in dve tretji mesti v najtežji A kategoriji.

Mažoretke tekmujejo tudi v tujini. V Švici so že leta 1998 zmagale v C kategoriji. Na evropskem pokalu v Nemčiji so pred dvema letoma dobro zastopale slovenske barve. Posameznice pa so nastopile še na odprtem prvenstvu v Milanu.

Poleg priprav na tekmovanja najdejo dekleta tudi nekaj časa za nastopanje. S svojimi nastopi popestrijo marsikatero kulturno in športno prireditev v občini, razveseljevale pa so tudi že publiko na drugi strani meje. Vsako leto nastopajo na Norminem memorialu v Novi Gorici, konec vsake sezone pa pripravijo zaključni nastop za starše, kjer pokažejo, kaj vse so se naučile. Vsako poletje se vse skupine odpravijo na posebne priprave na morje, kjer preživijo skupaj nekaj lepih dni.

Rok Močnik

Balinarji Kanala vse boljši

>> Emil Testen, predsednik balinarskega kluba iz Kanala

Vsako leto si člani balinarskega kluba iz Kanala postavijo višje cilje. Lani so se odločili, da bodo sodelovali na vseh razpisanih območnih in državnih tekmovanjih.

Nihče pa ni pričakoval take vztrajnosti, zagnanosti in borbenosti igralcev na prav vseh tekmah. Nizali so zmago za zmago, vmes pa

kdaj tudi izgubili, kar pa ni vplivalo na napredovanje v višji tekmovalni razred. Letos bo ekipa, ki jo vodi Igor Jakopič, igrala v 2. ligi zahod.

Naj omenim še dosežek Tadeja Morija in Igorja Jakopiča. V predtekmovalju posameznikov za naslov državnega prvaka 2004 sta osvojila 2. in 3. mesto in se tako uvrstila med 32 najboljših balinarjev v državi.

Vsem balinarjem čestitam za uspeh in jim želim veliko sreče v letošnji tekmovalni sezoni.

Uspešno ekipo sestavljajo od leve proti desni Ivo Kodermac, Vili Debenjak, Tadej Mori in Mijo Jukič, ki stojijo zadaj, in Igor Jakopič, Metko Tinta, Srečko Skrt in Milovan Srebrnič, ki čepijo. (Foto: Balinarski klub Kanal)

Tudi balinarji iz Deskel naprej

>> Aleš Špacapan

Balinarji iz Deskel, ki smo od leta 1997 organizirani v Balinarski klub Deskle, smo svoje letošnje ligaško tekmovanje zaključili z napredovanjem v višjo ligo.

Zadnja leta smo tekmovali v 2. območni ligi, letošnjo tekmovalno sezono pa smo zaključili uspešneje, saj smo napredovali v 1. območno ligo. V Desklah organiziramo poleg rednih ligaških tekem tudi tradicionalni turnir, vsaka štiri leta pa še turnir prijateljstva, na katerem sodelujejo še ekipa iz Renč in ekipi dveh italijanskih klubov. Na letošnjem turnirju, ki je bil zaradi slabega vremena v Kanalu, je zmagala prva ekipa iz Deskel. Prav zaradi pogosto slabega vremena, ki ovira ligaška in ostala tekmovanja, se trudimo, da bi balinišče v Desklah pokrili. Upamo, da se nam bo želja kmalu uresničila.

Najboljši pes

Pavel Bavdaž s Kala nad Kanalom ima že skoraj dve leti lovskega psa Arona, s katerim je letos na evropskih razstavah in tekmovanjih osvojil kar nekaj vidnejših priznanj in pokalov. Vzrejna komisija Slovenije je psa Arona letos izbrala za najboljšega istrskega goniča Slovenije.

Bruno Bavdaž je imel pri nakupu lovskega psa pasme istrski gonič kar srečo. Pes te pasme je zelo ubogljiv, poslušen in miren. Po štirimesečnem tečaju, je Bavdaž Arona vseh večšin potrpežljivo učil doma. Te sta skupaj nato pokazala najmanj na dveh razstavah. S portoroške evropske razstave CACIB 2003 junija letos sta se vrnila z naslovom evropskega prvaka v razredu mladih, kjer so med drugim ocenjevali tudi poslušnost in lepoto. Oktobra sta v Bratislavi (Evrodogshow) osvojila naslove CAC, CACIB, evropski vitez in naslov evropskega prvaka srednjega razreda. Konec oktobra pa se je pes Aron odlično odrezal na državnem tekmovanju v Cerknem. Poleg poslušnosti je komisija ocenjevala tudi lovske sposobnosti psa. Aron je zajca našel zelo hitro in ga po cerkljanskih pobočjih podil več, kot je bilo potrebno za prvo mesto. Osvojil ga je skoraj vsemi možnimi točkami. Pred dobrim mesecem je slovenska vzrejna komisija v Medovadah psa Arona izbrala za najboljšega istrskega goniča v državi.

Pes Aron ob Pavlu Bavdažu stojično prenašal fotografiranje.

Mladinci v polfinalu

>> Tereza Vidič

Mladinska ekipa Salonita Anhovo se je na četrtfinalnem turnirju z zmago uvrstila v polfinale mladinskega državnega prvenstva.

Četrtfinalni odbojcarski turnir za mladince je bil novembra v kanalski telovadnici. Domača ekipa, ki so jo sestavljali Nejc Marinič, Luka Krivec, Rok Knafelc, Darjo Savičič, Andrej Ipa-vec in Matej Vidič, se je pomerila z ekipami VC Portrož, LIP Bled in Termo Lubnik. Kanalci so vse ekipe premagali z 2:0 in se z ekipo LIP Bled uvrstila v polfinale mladinskega državnega prvenstva v odbojki. Kanalski mladinci, ki jih vodi Boris Jelavič, se bodo v polfinalu pomerili s sovratniki v ekipah Olimpije, Krke in LIP Bleda.

Četrty veteran-ski odbojcarski turnir

>> Nataša Jerončič

Po nogometni evforiji smo v lahko v Kanalu konec novembra spremljali že 4. tradicionalni mednarodni veteranski odbojcarski turnir. Celodnevni dogodek nam bo ostal v spominu po zanimivih in razburljivih tekmah.

Poleg dinamičnih iger, poškodb in krčev so se na turnirju ponovno stikala prijateljstva iz mladinskih let, ko so odbojkarji igrali v istih moštvi ali celo v reprezentanci.

Turnirja se je udeležilo pet ženskih in osem moških ekip. Zmagale so odbojkarice iz Izole, druge so bile iz Kanala, tretje, četrto in peto mesto pa so osvojile ekipe iz Brd, Nove Gorice in Šoštanja. Pri moških so Kanalci po dolgem času zmagali. Sledili so Mariborčani, Šoštanjci, Izolani, Braslovčani, Kraševci, Goričani in Jeseničani.

Po športnih dvobojih se je druženje nekdanjih igralcev nadaljevalo pozno v noč, ko so nekateri obujali spomine na klubske in reprezentantske tekme iz mladih let.

Razburljive tekme četrtega veteranskega turnirja v odbojki. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Varno delo v gozdu

>> Matej Vuga, Zavod za gozdove, krajevna enota Nova Gorica

Oktober smo delavci zavoda za gozdove Slovenije organizirali kar dva tečaja iz varnega dela v gozdu v občini Kanal ob Soči, ki ima kar 74 odstotkov površin pokritih z gozdom.

S pomočjo inštruktorjev Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne smo v teoretičnem in še poznejšem praktičnem delu prikazali vzdrževanje motorne žage, pravilne poseke in spravila lesa. Tečaji so bili na številnih lokacijah, povsod pa je bilo glavno vodilo varno delo v gozdu. Tečaja se je udeležilo kar

44 ljudi, ki so pokazali veliko zanimanja za izobraževanje. Tovrstno znanje močno prispevala k učinkovitejšemu in varnejšemu delu. Na koncu so udeleženci prejeli potrdilo o opravljenem tečaju. Na zavodu za gozdove Slovenije načrtujemo podobne tečaje tudi prihodnje leto. Že sedaj vabimo vse, ki jih to zanima, da se tečajev udeležijo. Vse informacije lahko dobite pri svojih revirnih gozdarjih ali na sedežu krajevne enote Gorica po telefonu 05/302-40-90.

Po teoriji so gozdarji odšli vadit v gozd. (Foto: Zoran Zavrtanik)

Murve, svilogojstvo in svilarstvo na Kanalskem

>>Vesna Ličer, sodelavka ZRC SAZU

Na območju kanalske občine danes le redko kje še vidimo kakšno veličastno staro murvo, četudi jih je bilo še pred nekaj desetletij vse polno. Stoletne murve so kraljevale na dvoriščih, v vrstah kraj njiv, v brajdi kot opora vinski trti, na travnikih. Da pa so murve pravzaprav industrijska drevesa in se je njihovo listje uporabljalo pri nas še do srede 60. let 20. stoletja za krmo sviloprejkam, po domače »kavalirjem«, pa mlajše generacije več ne vedo.

Starejši se še spominjo malih, a zelo požrešnih ličink metulja sviloprejke, ki so v mesecu dni zrasle od velikosti mravljic do za prst na roki velikih živalic. Pri obžiranju murvinega listja so povzročale neverjeten hrup, imele pa so tudi poseben vonj. Slednjič so se zapredle v svilo in po desetih dneh so bile 'zrele za trgatve'. Tedaj so jih svilogojci potrgali iz predivnic, ki so jih pripravili iz najrazličnejših naravnih materialov, ter jih prinesli do najbližjega odkupnega mesta.

V 19. stoletju so se svilogojci s svojim pridelkom zgrinjali k tovarni svile, ki je delovala v Kanalu ob Soči. Jožica Valentinčič se tako spominja tovarne: »Nad Staničevo hišo, za današnjim gasilskim domom proti Soči, so imenovali 'Malnsk breg'. Tu je bil 'maln' - mlin na Soči. K mlinu in Soči je vodila pot, ki obstaja še danes. Na drugi strani, proti severu, se je začel visok zid, da se ni videlo čezenj, in tam je bila tovarna svile. Zid danes ne obstaja več, porušili so ga po priljučitvi k Jugoslaviji. Kot otrok se spominjam zidu in njiv znotraj. Ohranjena je bila tudi krasna fontana. Spredaj so bila vrata in otroci smo kukali noter. Temu smo rekli 'na Fabriki'.«

Tovarna družine Segalla je delovala v drugi polovici 19. stoletja, vse do leta 1908, ko jo je uničil požar, tako pravi Ludvik Zorzut. Valentinčičeva je dodala, da je tovarna morda delovala že v prvi polovici 19. stoletja, ko so se v Kanalu naselile družine tkalcev svilenih

Murva pred župnijskim v Ligu. (Foto: Vesna Ličer)

Priprave na novo premiero

>>Severin Drekonja

Amatersko gledališko društvo Kontrada Kanal je zaključilo prvo leto samostojnega delovanja z rednim letnim občnim zborom, obenem pa je že sredi priprav na novo predstavo, ki naj bi jo premierno uprizorili okrog 8. februarja.

Z rednim letnim občnim zborom so člani AGD Kontrada postavili piko na konec prvega leta delovanja, v katerem so premierno uprizorili komedijo **Dohodnina** in jo devetnajstkrat ponovili. Prijetno razpoloženje udeležencev je malček pokvarila nezainteresiranost lokalnih skupnosti, saj so delo društva podprli s svojo

prisotnostjo le predstavniki OŠ Kanal. Ena temeljnih nalog društva je vsako leto uprizoriti novo predstavo, zato za člane ni oddiha. Priprave in vaje so se začele že v septembru, ko so tekla še zadnja gostovanja z Dohodnino.

Tudi v tej sezoni nadaljujejo sodelovanje z režiserjem Stanetom Lebanom. Skupaj z njim so se med več predlogi odločili za črno komedijo **Naši trije angeli** avtorjev Sama in Belle Spewack. V zanimivi igri, ki se vrti okrog treh kaznjencev, ki preživijo božični večer pri revni trgovski družini in po svojih močeh pomagajo oblikovati praznično vzdušje, nastopa deset igralcev. Ženske vloge so si razdelile Barbara Filej, Anka Majnik in Dijana Galič, moške pa Igor Sitar, Franc Krnel, Radovan Pušnar, Severin Drekonja, Simeon Kodelja, Boštjan Lovišček in Simon Žnidarčič. Po desetih bralnih vajah v OŠ Kanal so sredi novembra začeli vaditi na odru Kulturnega doma v Desklah, kjer bo predvidoma 8. februarja tudi premiera. Seveda jih do takrat čaka še veliko vaj, na katerih se jim bodo kmalu pridružili še šepetelka Vita Vidič, tonski mojster Simon Leban in osvetljevalec Bogdan Skrt, za sceno pa bo poskrbela veččlanska ekipa pod vodstvom Simeona Kodelja.

tkanin - Manzoni, Garlatti, Angeli in Carnelli. Po požaru lastniki tovarne niso obnovili. Morda tudi zato, ker je konec stoletja zašlo evropsko svilarstvo v krizo, saj je ceno svile na trgu skoraj za polovico znižal poceni uvoz iz vzhodnoazijskih dežel. To je zavrla okoliško svilogojstvo, ki mu je v tem času že močno konkuriralo sadjarstvo, predvsem češenje. Po prvi svetovni vojni se je na Kanalskem le malokdo še ukvarjal s svilogojstvom in panoga je do druge svetovne vojne skoraj povsem zamrla.

Po vojni je bilo pomembno zagotoviti lastne surovine, zato se je ponovno začelo obujati svilogojstvo na severnem Primorskem. Organizator tega je bil Evgen Mayer, ki je posebno ugodne pogoje za razvoj svilogojstva videl v južnih pobočjih in dolinah pod Ligo in Kambreškim, ki

za sadjarstvo in vinogradništvo niso posebno primerni. Njegova vizija je bila omogočiti zaposlovanje prebivalstva v gospodarsko pasivnih krajih in s tem izboljšati njihove življenjske pogoje. Nekateri kmetje v okolici Kanala so se oprijeli te postranske kmetijske panoge, ki je v kriznih časih dajala dobrodošel dohodek. Franc Jerončič iz Melinkov, nekdanji predsednik delavske in kmetijske zadruge, je tudi sam gojil sviloprejke. Tako je pripovedoval o transportu »galeta« - kokonov na odkupno postajo v Šempeter: »Vsak kmet se je sam organiziral, da je odnesel tisto v dolino - takrat ni bilo ne telefona ne nič. Vsak je nesel peš v Kanal in potem z vlakom dol. Ena ura peš do Kanala, še več, in potem naprej.«

Do začetka petdesetih let so ljudje prejeli plačilo v bonih, za katere so potem dobili na izbiro blago, kasneje pa so jim denar izplačevale zadruge. Svilogojstvo na Kanalskem je do 60. let prenehalo. Ljudje vedo povedati, da so se malo pred tem v Italiji začele pojavljati »najlon« srajce. Poleg tega so se začele odpirati zaposlitve v tovarnah, postranska kmetijska panoga pa z rednimi dohodki ni bila več finančno zanimiva. To je pomenilo konec tudi kulture murve na Kanalskem.

Jaslice

>> Darja Skrt, kustosinja Goriškega muzeja

O izvoru in nastanku jaslic se je na Slovenskem največ ukvarjal dr. Niko Kuret. Pravi, da gre na eni strani iskati korenine nastanka ja-slic pri cerkvenih učiteljih pobožnega premišljevanja in meditacije Jezusovega rojstva in na drugi pa pri duhovnih igrah v sre-dnjem ve-ku. *»Ni težko ugotoviti, da je prizor rojstva ali katerikoli drugi podoben prizor v jaslicah 'zamrznjen' prizor iz igre«*

Prve prave jaslice so postavili jezuiti leta 1560 v svojem kolegiju v Coimbri na Portu-galskem, prve cerkvene jaslice pa so uredili 1562 v jezuitski cerkvi v Pragi. Po cerkvah drugih redov so se jaslice razširile v začetku 17. stoletja. Pri nas so prve jaslice postavili v jezuitski cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. Jaslice so se nato preselile tudi v domove.

Najprej so jih postavljali na dvorih in v plemiških hišah. Kot pravijo viri, je prve hišne jaslice dala napraviti Konstanca Piccolomini Aragonska, vojvodinja v Amalfiju okoli leta 1560, nato pa še vojvodinja Marija v Gradcu. Jaslice so nato razširile v premožnejše meščanske hiše in na koncu še v kmečke domove.

Najstarejše meščanske jaslice pri nas najdemo v Ljubljani leta 1714. leta. Figurice so

bile izrezane iz tršega papirja, poslikane z akvarelnimi barvami in oblečene v pisane krpice, ki so na figurice prilepljene. Poleg tega so bile jaslice tudi iz lesa in gline.

Po kmečkih domovih so jaslice postavljali v bogkov kot v obliki trikotnika. Z industri-jalizacijo, modernizacijo in spremenjenim načinom življenja se jaslice selijo po hišnem prostoru. Spremenijo se v namizni tip jaslic, ker jih največkrat postavimo na mizico ali predalnik. Danes jaslice delimo po skupinah glede na tip postavitve, material, iz katerega so izdelane figure in po način prikaza Jezu-sovega rojstva in ostalih dogodkov. Najdemo jih skoraj v vsaki hiši in nekateri jih posta-vljajo s pravim ustvarjalnim bogastvom in pretanjenim občutkom za lepo. V naši okolici so znane jaslice Vilija Kobala iz Bodreža in Valerijana Veluščka iz Ložic.

Premikajoče jasli

Vili Kopal gradi svoje jaslice že šest let. Figurice so plastične in kupljene, vso svojo ustvarjalnost pa Kopal usmerja v mehanizme, ki jih poganja elektrika. Poleg svete družine v štalci lahko na njegovih jaslicah vidimo tipične obrti polpretekle dobe, kot so kovač, mlinar, žagar, čevljar, pek in vinar, in kmečka opravila, kot so na primer mlatenje slame in stiskanje sena v bale. Vsi liki se pri svojem delu premikajo in prav tako tudi vsa vrata, okna, dvizni most in zastava. Vse kulise je Kopal naredil iz lesa in lesenitnih plošč, slike v ozadju pa naslikal Jerneja Skrt, ki študira slikarstva v Benetkah. Kopal pravi, da o novih prizorih v jaslicah razmišlja celo leto. Vse kulise izdela že pred božičem, teden dni pred praznikov pa začne postavljati jasli. Letos Kopal jasli ne bo postavil, prav gotovo pa jih bo drugo leto.

Vsako let Vili Kopal postavi premikajoče jasli, letos jih izjemoma ne bo. (Foto: Vili Kopal) – fotografija

Jasli Valerijana Veluščka (Foto: Darja Skrt)

Jasli imajo 18 let

Valerijan Velušček ustvarja svoje jaslice že 18 let. Glavni značilnosti sta meditativnost in oblika kotnih jaslic. Tudi Velušček figure kupuje. Njegove so lesene in prihajajo iz 'jasličarskega' mesta Ortisei iz Tirolske. Tam so številni umet-niki združeni v zadrugo ANRI in rezljajo figurice za jaslice. Veluščkove figurice je izdelal Ulrich Bernardi, tako da ni videti, da njegove jasli nastajajo že tako dolgo. Tudi sliko v ozadju in kulise je naredil sam. Kulise so iz stiroporja in Velušček se pri izdelavi, obdelavi in patiniranju kulis pre-tanjeno spušča v detalje, ki jih perfekcionistično izdela. Jaslice so postavljene v kotu, dvignjene nad mizo, torej so na podobnem mestu, kjer so nekoč po domačijah imeli bogkov kot. Velušček jaslic po praznikih ne podre, pač pa v tistem kotu ostanejo celo leto.

Božični pogrinjek

>> Vesna Ličer, sodelavka ZRC SAZU

Od decembra do sredine januarja je bil čas kolin in tedaj je bilo na razpolago največ hrane v letu. Temu primeru je to tudi praznični čas. Drobovino je bilo potrebno takoj pripraviti, ker je ni bilo mogoče konzervirati, ostalo pa so ljudje shranili na različne načine,

Božična vigilija je post. Ta dan so ženske počistile hišo in zribale podove. Z oljčnimi vejicami in žegnano vodo so prekadili in pokropili hišo ter gospodarske prostore. Otroci so naredili jaslice, okrasili božično drevesce s papirnatimi in lesenimi okraski ter piškoti različnih oblik. Gospodinje so za večerjo pripravile »štakviš na golaž« s polento. Polenovka je nekdaj veljala za »hrano revežev«. Slavica Plahuta v Prehrani na Goriškem pravi: »Ko je prišla v modo polenovka, so jo pripravljali v omaki, sicer pa so pripravili ribe, ki so jih lovili v Soči.« (2002: 66) Po večernem zvonjenju je družina sedla za mizo, molila in nato povečerjala ob petrolejki, saj elektrike pred drugo vojno povečini ni bilo. Božični večer je potekal v intimnem družinskem vzdušju. Odrasli so pripovedovali stare

Božične zvezdice

I.

35 dag moke, 28 dag masla, 3 rumenjaki, 10 dag sladkorja, lupinica in sok ene limone, pecilni prašek

II.

½ kg moke, ¼ kg masla, ¼ kg sladkorja, 2 rumenjaka, pecilni prašek

Postopek je v obeh primerih enak. Pecilni prašek vmešamo med rumenjake in iz vseh sestavin zgnetemo trše testo, ki naj malo počiva, nato ga razvaljamo in izrežemo različne oblike. /Ženski svet, 1926, str. 402-403/

Družina ob ognjišču z božičnim čokom. (Foto: Goriški muzej)

Na božič so otroci hodili od hiše do hiše, občudovali jaslice, božična drevesca in peli božične pesmi. Gospodinje so pripravile praznično kosilo, ki se pravzaprav ni posebno razlikovalo od navadnega nedeljskega kosila v tem letnem času. Najprej je bila prašičja, kokošja ali goveja juha z domačimi rezanci ali ribano kašo, poleg tega še meso iz juhe, hren, krompir in radič s fižolom. Lahko pa si je družina pripravila kakšen boljši kos mesa in se posladkala s potico ali belim kruhom. Posebno za praznike ni bilo nič nenavadnega, če so za kuhalnico prijeli moške, ki so imeli s tem posebno veselje. Recepte za praznični čas povzemamo po zbirki tradicionalnih receptov Jedi na Goriškem, ki je lani izšla v založbi Goriškega muzeja.

da je bilo na razpolago za preostali del leta, posebno za večja dela in praznike.

Bel kruh so pekli ob nedeljah, za božič in veliko noč. Največji krščanski praznik je velika noč in tedaj ni smel manjkati bel kruh niti v najrevnejših družinah. Od družinskih zmožnosti pa je bilo odvisno, če so si tudi za božič privoščili bel kruh, štruklje ali potico. V najslabšem primeru se je družina zadovoljila s črnim kruhom in prazničnim kosilom.

Božična vigilija - Ribji toč iz postrvi

3 srednje velike postrvi, 5 žlic masla, pest šalotke, 3 stroki česna, sol, poper, sladka mle-ta paprika, lovorov list, žlica moke, ½ kozarca vina, 1 krompir

Ribe očistimo, jim odstranimo glave in plavuti ter jih dobro popečemo na obeh straneh na vročem maslu. Ko se ohladijo, jim odstranimo srti. Na maslu, kjer so se pekle, zarumenimo seseklano čebulo in moko, nato dodamo vse naštete začimbe, nariban krompir in vino. Ko je krompir kuhan, dodamo ribje meso in vročo vodo ter kuhamo še pol ure. Ribji toč ponudimo s polento. /Runkova gostilna v Kanalu, Pavel Medvešček/

bajke in dogodke iz lokalnega življenja, otroci pa so vlekli na ušesa. Pred polnočnico so si privoščili kavo ali dober čaj, da so se ogreli.

Božič

Klobase v vinu

pečenice, belo vino, moka

Klobase kuhamo najprej 7 minut v vreli vodi, nato jih odcedimo. Prelijemo jih z belim vinom, toliko da jih prekrijemo in pustimo vreti na majhnem ognju še 20 minut. Pokuhano vino oprašimo z moko. Ponudimo h krompirju »v štampu«.

Krompir »v štampu«

1 kg krompirja, 2 veliki čebuli, vejica rožmarina, suhi ocvirki, skodelica masti, sol in poper

V pekač zložimo olupljen in na kose narezan krompir, posolimo in popramo ter potresemo z ocvirki. Dodamo še na večje kose narezano čebulo ter lističe rožmarina. Pečemo v peči, pri tem pa zmes večkrat premešamo in prelijemo z mastjo. Ponudimo s klobasami in kislo repo. /Pavel Medvešček/

Orehova potica s kakavom

Kvas: 3 žlice mleda, sladkor, 1 - 2 dag kvasa

Testo: ½ l mleka, 8 dag sladkorja, 12 dag surovega masla, kavna žlica soli ¾ kg moke, 1 rumenjak

Nadev: 20 dag sladkorja, 15 dag orehov, 2 pesti drobtin, 3/8 l mleka, 1 žlica kakava, zavitek vanilijevega sladkorja, cimet, maslo 5 - 10 dag orehov

Najprej pripravimo kvasec iz dela masla, nato zmešamo v večji skledi mlačno mleko, sladkor, rumenjak, surovo maslo, kavno žličko soli ter ostali kvas. Prisujemo moko, nato s kuhalnico močno stepamo vsaj ¼ ure. Stepeno testo potresemo po vrhu z moko, pokrijemo in postavimo na toplo, da vzhaja.

Za nadev v kozici raztopimo sladkor. Pustimo, da zavre, vendar stalno mešamo, dokler ne zarumeni. V sladkor strešemo mlete orehe in 2 pesti krušnih drobtin. Dobro premešamo, prilijemo mleko, mešamo še pol minute, dodamo polno žlico kakava, zavitek vanilije, ščepec cimeta in za jajčno velikost masla. Ko se nekoliko ohladi, namažemo testo, ga potresemo z orehi in zvijemo v potico. (Navedene količine zadoščajo za veliko potico, lahko pa pripravimo dve manjši.) /Marta Uršič, Družinska kuhinja, 1931/

Pred več kot 40. leti

>> Rok Kogoj, 8.a OŠ Deskle

Februarja 1961. leta je moja babica začela delati v stari šoli v Desklah. Učila naj bi le angleški in slovenski jezik, ker pa je takrat učiteljev primanjkovalo, je poučevala tudi zgodovino, kemijo, fiziko, športno vzgojo in celo učence od 1. do 4. razreda. Poleg tega je pripravila tudi vse proslave med šolskim letom.

V tistih časih je bila osnovna šola na več mestih v Desklah. V spodnje Deskle so hodili učenci šestega in sedmega razreda, v zgornje pa učenci do petega razreda osnove šole. Osmošolci so obiskovali šolo v Kanalu. V Ložicah in Plaveh sta bili podružnici z nižjimi razredi. Ker je bila šola na različnih koncih, so se morali učitelji med petminutnim odmorom seliti iz spodnjih v zgornje Deskle. Takrat so morali učenci obiskovati pouk tudi ob sobotah. Učnih pripomočkov je bilo zelo malo. Deklice so morale nositi modre halje. Učitelji so kontrolne naloge razdelili kadarkoli in ne napovedano, prav tako so tudi spraševali pred tablo.

Septembra 1963 so učenci in učitelji prvič stopili v prostore sedanje šole, v kateri je bilo prostora za vse razrede. Tako so bili vsi osnovnošolci pod eno streho, učiteljem pa ni

bilo potrebno več hiteti iz spodnjih Deskel v zgornje in obratno.

Učenci so bili takrat drugačni kot so danes. Babico so velikokrat obiskali na domu jo pospremili do šole in nazaj. Včasih so si šli vsi skupaj ogledati kaverne in se sprehajati po gozdu. Ob nedeljah so skupaj šli v kino ob petih popoldan. Takrat so otroci lahko bili zunaj le do osmih zvečer, po tej uri pa so dom zapustili samo v nujnih primerih v spremstvu staršev.

Učenci so bili do učiteljev spoštljivi, z njimi niso grdo govorili ali uporabljali grdih izrazov. Med poukom učenci niso smeli vstajati iz klopi ali klepetati med seboj. Za vsak najmanjši prekršek so bili kaznovani. Na začetku so jih učitelji pošiljali v kot ali iz razreda, kasneje pa so učenci morali stokrat napisati pravilo legepa vedenja.

Današnja šola se od takratne v marsičem zelo razlikuje. Šolo so povečali, tako da smo vsi osnovnošolci v isti stavbi. Več je tudi učnih pripomočkov. Kontrolne naloge so napovedane in pišemo jih lahko največ dve na teden. Napovedano je tudi ustno spraševanje. Spremenili so se tudi učenci, ki niso več tako spoštljivi do učiteljev kot nekoč. Ob številnih pravicah velikokrat pozabljamo na naše dolžnosti. Pri pouku velikokrat klepetamo, ne pišemo domačih nalog, nekateri učenci pa se do učiteljev tudi nesramno obnašajo, jezikajo in uporabljajo neprimerne izraze. Učitelji jih običajno ne kaznujejo, pa tudi ko ji, kazni ne zaležejo.

V prihodnosti se bo šola še spreminjala in upam, da bodo učenci obiskovali sodobno opremljene šole. Upam, da se bodo učitelji in učenci med seboj spoštovali, učenci pa poznali tako svoje dolžnosti in ne samo pravice.

po drugem minusu sledi nezadostna ocena.«

»Ni res,« je rekel učenec. »Ravno prejšnjo uro ste nas učili, da minus krat minus da plus, vi mi pa zdaj hočete zabiti šuš!«

»Glej si ga no,« je rekel učitelj, »potem pa vendarle nekaj več. Tu imaš trojko za spodbudo, ker minus krat minus res da plus.«

Šolske prigode

>> Matjaž Bavdaž, 8. a OŠ Deskle

Odkar obstaja šola, obstajajo tudi šolske prigode. Nekatere želimo hitro pozabiti, druge pa nam izvabljajo nasmeh na ustnice še dolga leta kasneje. Povedal vam bom simpatično dogodivščino, ki se je zgodila v času, ko je še moj oče gulil šolske klopi in na njih trgal hlače.

Zgodilo se je, kje drugje kot med uro matematike. Takratni 'tovariš', tako so takrat namreč imenovali učitelje, je imel 'lepo' navado, da je za neznanje podelil minus, ki ga je vpisal v malo beležko. Naslednjo uro je nesrečnika ponovno vprašal. In če tudi takrat ni znal, je siroti vpisal velik, čisto pravi cvek v šolsko redovalnico. Tudi v očetovem razredu je bil učenec, ki ga je doletela ta velika nesreča. Tovariš mu je hotel po drugem minusu vpisati nezadostno. Učenec pa je razkačeno skočil pokonci in glasno protestiral:

»Vi, tovariš, ste en navaden lažnivec.«

»Zakaj le?« se je začudil učitelj. »Saj veš, da

O šoli

>> Domen Šomen, 7.a OŠ Deskle

Šola je prijeten kraj tistim, ki všeč jim je učenost in modrost.

Včasih pa je šola pravi kraj, kjer prevladuje direndaj.

Nekateri učenci radi zganjajo vragolije, a ko jih učitelji ulovijo, jim obrazi kot rože brez vode ovenijo.

In kako učencem je všeč, ko same petice v redovalnico letijo.

Kdaj pa učenci slabega znanja so in to je takrat, ko računim jim v glave ne gredo.

Ampak učitelji popustljivi so tako, da skritega plonka ne vidijo in učenci test odlično pišejo.

A ko test dobijo, se razveselijo in po pouku domov oddrvijo.

Doma povejo, da test odlično so pisali.

Vsi veselo se zasmejejo in na pico oddrvijo.

Takšni smo

>> Barbara Ozebek, 8. razred OŠ Deskle

Smo osmošolci osnovne šole v Desklah. Večinoma smo rojeni leta 1989 in smo zadnja generacija iz osemdesetih let.

V mojih očeh smo zelo zakon generacija, saj je v našem razredu veliko zabavljačev, ki te v vsakem trenutku spravijo v smeh. A prav teh učiteljice ne marajo, saj motijo njihove ure in nam ves čas govorijo, da smo grozni. A taki smo. Odštekani, da se učiteljicam, staršem in še komu kar trga, ko nas morajo prenašati. Smo tudi zelo samosvoji in vse prevečkrat mislimo, da smo najpametnejši. Sivih las pa ne povzročamo samo staršem in učiteljem, zelo pogosto jih povzročamo tudi sami sebi, ko se zbadamo in dražimo. A smo dobri prijatelji in si pomagamo, kadar kdo potrebuje pomoč. Seveda si pomagamo tudi med testi, ma ne okol' govor't. Naš učni uspeh je bolj ali manj dober. Odvisno od predmeta, osebe in tudi dneva. Če je sončen dan, gremo veliko rajši ven, kot da se piflamo dolgočasne snovi. Smo pač tipični najstniki: zarolani, zaljubljeni, odštekani in pač posebni. Nihče nam ni, ni bil in ne bo enak. In mi nismo nikomur enaki. Smo generacija zase, imamo svoje pluse in minuse. In še enkrat, taki smo.

Letos je naše zadnje skupno leto. Odšli bomo vsak svojo pot, vsak svojim sanjam naproti. A prepričana sem, da se bomo z veseljem spominjali svojih prvih ljubezni, petk in cvekov. Z veseljem se bomo spominjali naših osnovnošolskih let, ki se nezadržno iztekajo.

Igrače po starem

>> Špela Velušček, 7. a OŠ Deskle

V starih časih še niso imeli takšnih igrač, kot jih imamo danes, pripovedujejo naši dedki in babice, ki so se igrali z doma izdelanimi igračami.

Dekleta so imele iz koruznih listov – šušja izdelane punčke, fantje pa so si kar v bližnjem grmovju izdelali puške, meče in loke. Marsikdaj se je med njimi vnela taka vojna, da je celo kamenje frčalo po zraku. Otroci bogatejših staršev, ki so imeli sorodnike v Italiji, so imeli celo domino.

Proti večeru so se naši dedki in babice najraje šli skrivalnice. Igrali so se jih tako, da je nekdo štel pri bližnjem orehu, drugi pa so se medtem skrili. Ko je izbrani otrok preštel, je ostale začel iskati. Tistega, ki je prvega našel, je bil preštet in bil tako naslednji na vrsti, ki je štel pri orehu in iskal ostale.

V šestih letih dve zgoščenki

>> Patrik Ipavec

Zatišje na slovenski glasbeni sceni v začetku devetdesetih let se je poznalo tudi v številu glasbenih skupin z avtorsko glasbo. V tistem času je v Kanalu zamrla tudi klubska scena. Danes je povsem drugače.

V zadnjih letih so se tovrstne glasbene skupine pomnožile, javnost pa jih je spoznala preko novega medija - videospotnic. Novi val mladinske aktivnosti je zajel tudi kraje v

stopili v Kanalu, prvič že leto dni po nastanku na AuO festivalu. V drugem letu skupnega ustvarjanja smo nastopili na festivalu Kids against war.

Člani skupine smo se spoznali v Novi Gorici, kamor smo hodili v srednjo šolo. V skoraj nespremenjeni postavi smo igrali do lani, ko se je zasedba nekoliko spremenila. Petčlansko skupino tako sestavljamo kitarista Miloš in Matjaž, basist Peter, bobnar Samo in jaz kot pevec. Matjaž in Peter sta že prej igrala

odpravili na tri turneje po Evropi. Nastopili smo na koncertnih odrih v Nemčiji, na Nizozemskem, v Belgiji, Švici, Avstriji, Italiji, na Češkem, Madžarskem, Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini. Na teh koncertih smo pridobili veliko izkušenj, zato vsem bendum priporočam čim več nastopov, ker le tako lahko skupina izdela nastop pred poslušalci in postane prepoznavna. Povsem brez pomena je, da se zapirate v 'plac' za vaje, ker je glasba zato, da jo slišijo še drugi. Pri tem pa mora biti skupina zagnana in dobro organizirana, ker se je za posamezne koncerte potrebno dogovoriti tudi štiri mesece prej. Vsekakor pa vam denar ne sme biti glavno vodilo, ker je na začetku denarja zelo malo. Kvečjemu lahko pričakujete, da vam bo organizator plačal potne stroške in ponudil pivo. Z delovanjem Kluba kanalske mladine naj bi mlade skupine imele več možnosti za nastop v javnosti.

Na teh koncertih smo pridobili veliko izkušenj, zato vsem bendum priporočam čim več nastopov, ker le tako lahko skupina izdela nastop pred poslušalci in postane prepoznavna.

V teh šestih letih smo izdali dve kaseti, eno majhno ploščo in zgoščenko z naslovom Shaded v tisoč izvodih in je že skoraj razprodan. Pravkar pa blizu Milana v Italiji snemamo drugo zgoščenko, ki bo verjetno tudi izdana v tujini. Pri novi zgoščenki sodeluje tudi Vlado iz Kanala, ki se ukvarja z digitalno glasbo. V tem času ne koncertiramo veliko, ker smo se povsem posvetili snemanju. Po novem letu naj bi ponovno stopili na odre v Sloveniji in predstavili najnovejšo zgoščenko, spomladi pa se bomo odpravili na turnejo po Evropi. Več o nas pa lahko preberete na spletni strani www.entreat.net.

Skupina Entreat bo po novem letu izdala drugo zgoščenko.

Entreat na koncertih (Foto: Entreat)

kanalski občini, kjer svoja vrata odpira novi Klub kanalske mladine. V občini je vse več glasbenih skupin in posameznikov, ki ustvarjajo avtorsko glasbo.

Med te lahko prištejem tudi skupino Entreat, katere član sem. Nastala je že 1997. leta in jo nekateri že poznate. Dvakrat smo na-

v drugih bendih, Samo pa se je že preizkusil kot pevec in kitarist v skupini Thunder gods, ki so igrali na Nočni izmeni.

Igramo težki rock, ki v Sloveniji ni zelo razširjen, kljub temu pa smo imeli že več kot sto koncertov. Igrali smo po celi Sloveniji in sosednjih državah, poleg tega pa smo se

Iščemo basista

Bend iz Ročinja išče basista za alternativno glasbo. Več bo povedal Jure po telefonu 041/432-574 ali 05/305-16-00 v popoldanskih urah.

Ipavčeva hiša v Doblarju

>> Andrejka Ščukovt, ZVKD OE Nova Gorica

Odmaknjena od vsakdanjika visoko v zgornjem Doblarju leži stara Ipavčeva hiša. Od njenega nastanka do danes je menjala kar nekaj gospodarjev. Po ustnem izročilu naj bi v njej najprej bivala rodbina grofov z obširnimi posestvom. Stavbne zasnove hiše segajo verjetno v konec 17. stoletja.

Hiša, ki jo je gradilo in oblikovalo kar nekaj rodov, je kulturni spomenik. Sodi med tipične sredozemske in hkrati alpske stavbe.

Ipavčeva hiša

Mediterranska strogost, plitka streha, ki je pokrita s korci, in fasade, ki so oblikovane s kamnitimi okvirji, se prepletajo z alpsko slikovitostjo, ki jo na tej hiši predstavljajo leseni gank, dva v oseh postavljena portala in freske v nadstropju na glavni fasadi.

Sedanja podoba hiše je nastala leta 1972, kot je v arhaični slovenščini napisano na kamniti plošči tik ob vhodu: POD IACOPAM IPAVIZ 1792. V notranjosti hiše se je ohranila stara tradicionalna razporeditev prostorov. Skozi polkrožno zaključen kamniti portal stopimo najprej v vežo, nato pa je desno kuhinja z ognjiščem, levo pa izba in kamrca. Taka simetrična razporeditev prostorov se ponovi v nadstropju hiše. Zadnja stran hiše je delno podkletena.

Leta 1798 je Jakob Ipavec sklenil, da bo hišo polepšal. Delo je zaupal freskantu Francu Kobalu oziroma njegovi delavnici iz Spodnje Idrije. Med okna v nadstropju je narisal sv. Miklavža, božjepotno Marijo z Jezusom, sv. Florijana in Križanega. V sedemdesetih letih 19.

Priča iz pekla. (Foto: Andrejka Ščukovt)

stoletja pa je takratni lastnik olepšati še drugo polovico hiše. Neznani ljudski slikar je narisal legendo o sv. Antonu Padovanskem in prizor iz Kristusovega vstajenja.

Najbolj zanimiv prizor na pročelju Ipavčeve hiše je iz legende o sv. Antonu Padovanskem, ki ga nekateri (nepravilno) imenujejo tudi Smledniška legenda. Prizor Priča iz pekla je bila v teh krajih priljubljena predvsem zato, ker govori o krutem zemljiškem gospodu, ki je po krivem obtožil kmeta, in ne zaradi priljubljenosti sv. Antona Padovanskega. Sergij Vilfan je ta prizor označil kot prazgodovinsko zanimivo, ker prikazuje enega izmed načinov kazenskega postopka v slovenskem ljudskem pravu. V prizoru je ohranjen spomin na prvotno prisego, to je klicanje Boga ali kakega drugega nadnaravnega bitja za pričo o resničnosti izjave. Prizor Priča iz pekla lahko vidimo tudi na stavbah v Gorenji Kanomlji, Gorenji in Dolenji Trebuši.

Levpski grad

>> Anka Jug

Legendo o levpskem gradu je na osnovi ljudske legende spesnil že pokojni Franc Suligoj iz vasi Senica v Seniškem bregu. Bil je preprost človek, ki je bil nadarjen pesnik in slikar samouk.

Del njegove zapuščine hrani njegov sorodnik Albin Golja. Legenda o levpskem gradu je po besedah Golje nastala že zdavnaj pred drugo svetovno vojno, zapisana pa je bila med leti 1942 in 1950. V glasilu tako objavljamo prvi del več kot štiri strani dolge legende v verzih.

Legenda o levpskem gradu

Že mnogo, premnogo minilo je let,
ko pust in pa prazen bil ondi je svet.

Nikjer ni še bilo praznih vasi
in cerkve nobene tod bilo še ni.

In takrat ni bilo še sadnih dreves
in trte prežlahatne ni rasel še les.

Kamnitih je živih dni bilo ograd,
povsodi še rasel je pusti osat.

Veliko pa bilo je temnih gozdov,
v gozdovih živel je polno volkov.

Po hribih, dolinah in strmih bregih,
prav malo je bilo še slamnatih streh.

Saj ljudstva prav malo živel je tod,
a kreпки in mirni tod živel je rod.

Takrat pa vrh Lazni grad levpski je stal,
je v soncu bil svetel kot brušen kristal.

Prav lepo sezidan in trden je bil
in znotraj pa tudi se ves je svetil.

V gradu je živel še vzorni graščak,
le malokateri bil njemu enak.

Nedaleč bil znani je njega ugled,
in revnim, bogatim on bil je za vzgled.

Razumnost globoko je tudi imel,
človeško življenje je dobro umel.

Zato pa preziral ni reveževih koč,
podložnikom svojim je nudil pomoč.

Za vero krščansko je živo gorel,
svetišče v tem kraju je srčno želel.

Le žarek radosti na njega ni lil,
saj starček osamljen na svetu je bil.

Mu ženo in hčerko Bog večni je vzel,
sorodnikov svojih graščak ni imel.

Za ženo in hčerko je točil solze,
bolest ga viharna pretresla je.

In v srcu težilo ga je tudi to,
da lastnemu gradu kdo dedič naj bo?

So v glavi rojile mu hude skrbi,
da mogel prespati ni dolge noči.

Duhovnost praznika bogatijo zvoki orgelskih piščali

>> Miran Pregelj

December je čas praznovanja in pričakovanja božiča. Da bi ta čas še posebej slavnostno zazvenel, bodo naše cerkve napolnili zvoki orgel. Ko te zadonijo, se v marsikom prebudi občutek večnosti in odpre pot do lastne vere. V službi tega instrumenta predstavljamo orglista in zborovodjo Srečka Boštjančiča iz Deskel in orglistko Mirjam Furlan iz Kanala.

Srečko Boštjančič je kot dvanajstletni deček 1953. leta postal orglist in zborovodja v domači cerkvi sv. Jurija v Desklah. Tedaj je zbor štel dvajset pevcev in pevk, ki pa se je skozi leta večal in nenehno pomlajal, Boštjančič pa mu je ostal zvest vse do danes, ko mineva že petdeseto leto njegovega predanega dela.

Srečko Boštjančič: »Lahko orglam inujem sočasno, duša pa je posvečena petju.«

Župnik Filip Kavčič je Boštjančiča uvedel v svet orgljanja, a je kmalu ugotovil, da si Boštjančič želi več znanja, kot ga je imel sam. Zato je Boštjančič stopil v uk k pedagogu in danes mednarodno priznanem dirigentu An-

tonu Nanutu, ki ga je poučeval do 1956. leta. Nato mu je Nanut predlagal vpis v Srednjo glasbeno šolo v Ljubljani. Vendar takratno politično ozračje ni bilo ravno naklonjeno cerkvi, zato se Boštjančič ni mogel vpisati v šolo. Kasneje je svoje znanje bogatil na učiteljski v Tolminu, kamor je okraj Nova Gorica pošiljal zborovodje prosvetnih zborov na poletno šolanje. Tako je Boštjančič poleg orgljanja v cerkvi in vodenja cerkvenega pevskega zbora skoraj dvajset let sodeloval pri prosvetnem društvu DPD Svoboda Anhovo in več let vodil moški pevski zbor DPD Svoboda Anhovo. S prosvetnim in tudi cerkvenim zborom je koncertiral po Sloveniji in Italiji ter tako obiskali marsikatero cerkev. Srečko Boštjančič je prejel med drugimi prejel tudi Galusovo in Ceciljino priznanje, pa priznanja Salonita Anhovo, kra-

Srečko Boštjančič (levo) in Mirjam Furlan (desno) pregledujeta notno gradivo. (Foto: Darja Skrt)

jevne skupnosti Deskle, občine Kanal ob Soči in koprski škofije.

Bach, Händel in sodobna glasba

Mirjam Furlan je predstavnica mlajše generacije orglistov. Prav tako kot Boštjančič je tudi Furlanova predana orglam in peti besedi v in izven sakralnega okolja. Njen prvi učitelj je bil dekan Srečko Šuligoj. Ko je osvojila osnovna znanja orgljanja, je začela igrati pri mašah v domači župniji v Kanalu.

Mirjam Furlan: »Bach, Händel, pa tudi modernejša dela mi niso tuja, vseč pa mi je tudi filmska glasba, predvsem Morriconejeva. On je napisal tudi glasbeno podlago za film Mission.«

Leta 1985 so v Novi Gorici ustanovili orglarsko šolo, za katero si je prizadeval tudi Edvard Stanič. Tako se je Furlanovi ponudila izredna priložnost za širjenje znanja. Med drugimi jo je poučeval tudi pedagog in umetnik Hubert Bergant, ki je bistveno zaznamoval njeno umetniško pot. Po uspešnem zaključku srednje glasbene šole se je kasneje tudi sama poskusila v pedagoškem delu in sedaj mlade poučuje orglarskih spretnosti.

Mirjam Furlan orgla skorajda po celi severni Primorski. Vabijo jo na koncerte, sodeluje pa tudi pri številnih igranih in petih mašah. Sodelovanje s Slovenci na drugi strani slovensko - italijanske meje zanj predstavlja poseben izživ. Ljubezen do glasbe tako briše državne meje in postavlja v ospredje človeka in njegovo bogato notranjost. Furlanova nedvomno vse to ima. Elana za nadaljnje korake po orgelskih registrih ji ne manjka in čaka jo še lepa ustvarjalna pot.

Prilesje

>> Prileščanka H. Š.

Vas Prilesje je zelo stara, saj je omenjena v listini iz leta 1457, ki jo v svojem delu navaja zgodovinar Simon Rutar. Med prvo svetovno vojno je bila vas požgana, prebivalci pa izgnani. Po vojni so se vračali in z velikimi naporji ponovno postavljali domove.

Prvotno naj bi se vas imenovala Prilešče, s ča- som pa je nastalo Prilesje. Nekaj časa je naš kraj krasila tabla z imenom Plave, a mi smo ostali Prileščani. Nato smo dobili novo tablo z novim

(napačnim?) imenom Prelesje, ki je postalo tudi uradno ime našega kraja, kar pa se nekaterim ne zdi prav.

V vasi je dvajset hiš, ki so večinoma lepo obnovljene, nekaj pa tudi novih. V njih živi 57 prebivalcev, med katerimi je največ upokojen- cev, medtem ko je aktivnih prebivalcev in otrok malo.

O sedanjem dogajanju v vasi ni kaj veliko povedati. Kot v marsikaterem kraju je tudi pri nas družabno življenje zamrlo in sosedje se le redko srečujemo. V spominu imamo večere, ko smo se zbirali po hišah in 'žurl sirk', kar pomeni, da smo ličkali koruzo. Ob tistih večerih smo slišali marsikatero pravljico, ki smo jih otroci poslušali z odprtimi usti, posebno zanimive so bile tiste

o strahovih. Tudi otroške igre so bile zanimive: igrali smo se toč, tancalo, skrivanje in druge. Te igre so danes samo še spomin. Prve plesne ko- rake smo naredili pri kakšnem sosedu, glasbo pa je 'igral' gramofon na iglo. Več let smo v vasi imeli tudi pustovanje.

Prileščani so bili v preteklosti predvsem kmetje, če lahko tako imenujemo ljudi, ki so obdelovali te majhne njive. Glavni pridelki so bile poljščine, ki so služile za preživetje ljudi in živali. V vasi je bilo veliko češenj, ki so šle dobro v prodajo. Tudi vinska trta je bila nepogrešljiva, saj so skoraj v vsaki hiši postregli s kozarcem domačega. Z razvojem industrije in možnostjo zaposlitve, ki je nudila boljši zaslužek, se je ve- čina mladih zaposlila.

Danes v vasi nimamo ne trgovine ne go- stilne, imamo pa pokopališče s propadajočo mrliško vežico, ki bi jo bilo potrebno obnoviti. Ob pokopališču je cerkev, ki je bila zgrajena v prvi polovici 15. stoletja, zadnjič pa je bila ob- novljena 1988. leta. Krasijo jo čudovite freske furlanskih freskantskih mojstrov. Legenda pravi, da je cerkev dal sezidati tolminski grof, ker se je zaobljubil, ko ga je na poti iz Brd skoraj odnesel narasel potok. Mimo vasi je namreč vodila stara pot v Brda. Cerkev je posvečena sv. Ahacu in čeprav ta goduje 22. junija, ga mi praznujemo prvo nedeljo avgusta. To pa zato, ker je bilo do takrat glavno kmečko delo že opravljeno in so si ljudje lahko privoščili praznik.

V vasi imamo sedaj lepo asfaltno cesto vse do pokopališča, urejen vodovod in telefon, kanali- zacijo pa bomo morali še urediti.

Koline

Pred petnajstimi leti je v Kanalu izhajal časopis z imenom Poletje ob Soči. Na zadnji strani, ki je namenjena šaljivim zgodbam, anekdotam, pripovedim, vicem in ostalim zanimivim zgodbicam, tokrat objavljamo zgodbo o Kolinah, ki jo je pisal Benjamin.

Domači praznik je tisti čas, ko jo maha koce po bržotah. Za njim pa cela vas.

Zima je tu. Staro leto se počasi poslavlja in prihaja novo, ko bo morda boljše ali pa slabše od starega. Ostra burja zavija okoli hišnih vogalov in nanaša prve snežinke. Povsod piha skozi špranje, mrzlo je.

To je čas, ki se ga otroci najbolj veselijo. Cela družina je zbrana ob pogrnjeni mizi v topli kuhinji in pogovor teče o letini in pridelku. Pogovarjajo se, kako je krompir kaj naredil, kako je trta obrodila in koliko je prinesel 'sirk'. Družina se tako ob koncu leta

zahvaljuje za darove, ki jim jih je dala narava, saj so plod njihovega dela in truda. Eden najstarejših in mikavnejših darov so prav koline – naš domači praznik.

V teh dneh okoli božiča pa je ravno tisti čas, ko se od vasi do vasi razlega znani vrisk – debelo koce se poslavlja od nas. Ta domači praznik je bil včasih veliko bolj pomemben za vaščane, kot je sedaj. Pri hiši, kjer so imeli 'pogreb', se je na 'dan žalosti' zbralo pol vasi, da bi s 'štamperlem domačega' čestitali gospodinji za dobro spitanega 'ranjkega'. Seveda je bilo potrebno počakati glavnega moža – mesarja, ki je velikokrat po cel dan pustil zmrzovati 'pogrebe'. Čakanje pa je bilo kot nalašč za 'šacanje' – koliko je prase težko. Štirim 'kerlcem', ki so držali prašiča za noge, je gospodar priskrbel še pomočnika – ta je držal za rep. Za gospodarja bi bila sramota, da bi koce pobegnili in se začelo pasti po bržotah.

Anekdota pravi, da so prišli k neki hiši v Gorenji vasi držat prasca štirje taki 'kerlci', da je bil vsak posebej težji od prašiča. Ubogo žival so krvniki spravili na klop, a kaj ko je prase krepalo že prej, preden je mesar prijel za nož. V takem primeru nima koce nobene možnosti, da bi se še zadnjič paslo po bržotah.

Ko prašič enkrat izpusti dušo, ga je treba čimprej oskubiti. Obstaja več vrst skubljenja. Na našem koncu ga polivamo z vodo in strgamo z nožem, nekateri pa to opravijo tako, da zlijejo vodo v trugo in potem prašiča z močno verigo ogulijo. V Prvačini in okolici uporabljajo baje depilacijsko kremo, ki da je zelo praktična. Verjetno pa mora mesarju priskočiti na pomoč še kozmetičarka, da je delo v redu opravljeno.

Prašiča je treba odreti in mu odstraniti drobovino in glavo. Ko se ohladi, se prične z razkoševanjem. Mesar dela po naročilu gospodarja. Ponavadi se prašiču pusti zadnji dve nogi za pršut, nekaj ombule, zaušnik (za veliko noč), rebrca, naredijo se klobase in šalami, tudi kožarce in pljučnice, panceta, zaseka, pa sladke mulce.

Ko je delo opravljeno, lahko gospodar pričakuje obiske. Vsi ga pridejo obiskat in vprašat po zdravju, gospodar pa vsakemu zavije košček mesa, par klobas ali mulc, da se vsaj malo oddolži izkazani pozornosti.

Čeprav opisani domači običaj počasi izumira, bo vseeno še ostal, vsaj dokler bodo k nam vozili prasce iz Šabca.

Nagradili pobarvanki

Prve pobarvanke v glasilu Most se je razveselilo precej otrok. Nekateri so risbo domiselno pobarvali in jo poslali na naslov našega uredništva. Odločili smo se, da bomo tokrat nagradili dva otroke.

Nejc Šuligoj iz Kala nad Kanalom 17 je gotovo sladkosneden, saj je svojo risbo posul s sladkorjem, da se svetlika. Njegovo pobarvanko smo nagradili zaradi izvirnosti. Drugo nagrado pa smo dodelili Danetu Mijatoviću iz Ročinja 23, ker je risbo natančno in skrbno pobarval. Njegovo pobarvanko objavljamo v tej številki. Dve manjši, praktični nagradi bo obema prinesel ali Božiček ali dedek Mraz.

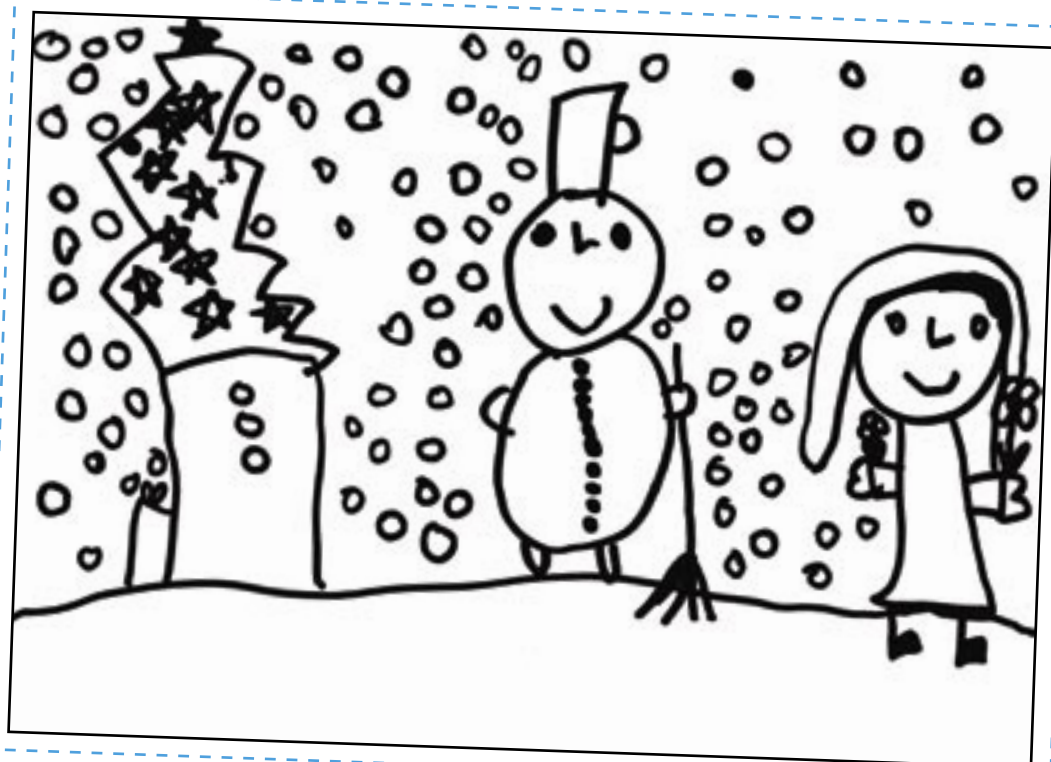
Tokratno pobarvanko je narisala Anika iz vrtca v Desklah, najmlajši pa jo čim bolj izvirno pobarvajte in nam jo skupaj z vašim imenom, priimkom in naslovom pošljite na naslov Glasilo Most, Trg svobode 23, 5213 Kanal ob Soči.

Nejc Šuligoj

Dane Mijatović

Glasilo Most

Ime in sedež izdajatelja: Občina Kanal ob Soči, Trg svobode 23, 5213 Kanal
Odgovorna oseba izdajatelja: Miran Ipavec
Odgovorna urednica: Tina Pintar
Člani uredniškega odbora: Vanda Colja, Severin Dreko-nja, Bojan Perše in Darja Skrt
Naslov uredništva:
GLASILO MOST
Trg svobode 23
5213 Kanal
GSM odgovorne urednice: 051/33-44-82
Elektronski naslov glasila: glasilo_most2003@yahoo.com
Oblikovanje: IMC d.o.o.
Tisk: Božnar in partner d.o.o., vizija tiska
Število izvodov je 2.500 in ga prejmejo vsa gospodinj-stva v občini Kanal ob Soči brezplačno.
Glasilo Most je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 705.